

HACI BEKTAŞ VELİ ANMA TÖRENLERİ VE KÜLTÜR SANAT ETKİNLİKLERİ HAKKINDAKİ HABERLER: BİR İÇERİK ANALİZİ

Uğur KÜÇÜKÖZYİĞİT*

Öz

Bektâşiliğin kurucusu olan Hacı Bektâş Veli, büyük mutasavvıf Ahmet Yesevi'nin ocağında yetişerek Anadolu'ya gelen manevi önderlerindendir. Nevşehir'in Hacibektâş kasabasında kurduğu dergâhı, 1925 yılına kadar hizmetlerine devam etmiş, 16 Ağustos 1964 tarihinde ise müze olarak yeniden açılmıştır. O tarihten itibaren, her yılın 16-17-18 Ağustos günlerinde Hacı Bektâş Veli Anma Törenleri ve Kültür Sanat Etkinlikleri düzenlenmektedir. Panel, söyleşi, sergi, konser, tiyatro ve semah gibi aktivitelerin gerçekleştirildiği bu etkinlikler, farklı inanç kesimlerini Hacibektâş kasabasında bir araya getiren çok önemli bir platformdur. Kitle iletişim araçları tarafından yakından izlenen ve haberleştirilen anma törenleri, Hacı Bektâş Veli değerlerinin tanıtımı için de önemli bir fırsattır. Bu fırsatın etkin bir şekilde kullanılması ancak doğru stratejilerle kurgulanmış bir kitle iletişim süreciyle mümkün olacaktır. Bu araştırma, Hacı Bektâş Veli Anma Törenleri ve Kültür Sanat Etkinliklerinin ulusal gazeteler tarafından hangi görsel ve yazılı unsurlarla haberleştirildiğini, topluma nasıl sunulduğunu analiz etmektedir. Haberlerde siyasal başlıkların ön plana çıktığını ortaya koyan bulgular doğrultusunda geliştirilen önerilerle Hacı Bektâş Veli'nin değer ve öğretilerini en iyi şekilde anlatacak iletişim stratejilerinin oluşturulmasına katkıda bulunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Bektaşilik, Hacı Bektaş Veli, Hacı Bektâş Veli anma törenleri ve kültür sanat etkinlikleri, içerik analizi

NEWS ABOUT HACI BEKTASH VELI COMMEMORATION CEREMONIES AND CULTURAL ACTIVITIES: CONTENT ANALYSIS

Abstract

Haci Bektash Veli, the founder of Bektashi sufi order, was one of the great sufi spiritual leaders who has been morally and spiritually educated by the grand Sheyikh Ahmed Yesevi. He built his Dervish lodge in Hacibektash Town near the city Nevşehir, which has been a center of attraction for centuries and continued to serve until 1925. After a long time period of disuse, it began to serve again as a museum on 16 August 1964. Since then, the 16-17-18th of August has been celebrated as Hacı Bektash Veli Commemoration Ceremonies and Cultural Activities and panel talks, exhibitions, concerts, theater and semah activities has been performed under this topic. Hacibektash has been a very important platform that brings together different faiths and cultures from all around the world. Commemoration activities are followed closely by the media and this interest is an important opportunity for the pro-

* Dr., Gazi Üniversitesi, İletişim Fakültesi, Ankara/Türkiye, ugurkucukozyigit@yahoo.com
DOI: 10.12973/hbvd.75.162

motion of Hacı Bektash Veli values. The right and maximum use of this opportunity is only possible through the use of an effective mass communication strategy. This research is a modest effort to analyze how Hacı Bektash Veli Commemoration Ceremonies and Cultural Activities are presented in the mass printed media and how the public is informed by the media. We hope that findings and comments of our study will contribute to the creation of better communication strategies in disseminating the values and teachings of Hacı Bektash Veli.

Keywords: Bektashi sufi order, Hacı Bektash Veli, Hacı Bektash Veli commemoration ceremonies and cultural activities, content analysis

Giriş

Tarihin en önemli kültür ve medeniyet havzalarından biri olan Horasan'ın Nişabur¹ kentinde doğan² Hacı Bektâş Veli, büyük mutasavvıf Ahmet Yesevi'nin halifesi³ olan Lokman Parende'nin yanında yetişerek icazet⁴ alan ve Anadolu'ya gönderilen manevi önderlerdendir (Köprülü, 2014: 75). Uzun ve hikmetli bir yolculuktan sonra bugünkü Hacıbektâş kasabasına yerleşerek dergâhını kuran Hacı Bektâş Veli, vefatına kadar bu bölgede hizmetlerine devam etmiştir. Mezarı, dergâhın üçüncü avlusu olan Hazret Avlusu girişinin karşısındaki bölümdedir (Güzel, 2002: 23).

Yaklaşık yedi asır boyunca hizmet veren Hacı Bektâş Veli Dergâhı, diğer tekke ve zaviyelerle birlikte 1925 yılında kapatılmıştır. Dergâhın müze olarak yeniden açıldığı 16 Ağustos 1964 tarihinden itibaren, her yılın 16-17-18 Ağustos günlerinde Hacı Bektâş Veli Anma Törenleri ve Kültür Sanat Etkinlikleri düzenlenmektedir. 1990 yılından bu yana uluslararası⁵ bir niteliğe-kavuşan etkinlikler boyunca Hacı Bektâş Veli yolunu anlatan panel, sergi, söyleşi, tiyatro, konser, tiyatro ve semah törenleri gerçekleştirilmektedir.

1. Araştırmanın Amacı

Farklı kültür ve inançlara sahip toplumsal kesimlerin bulunduğu çok önemli bir platform olan Hacı Bektâş Veli Anma Törenleri ve Kültür Sanat Etkinlikleri, yerel ve ulusal düzeyde yayın yapan kitle iletişim araçları tarafından yakından izlenmekte ve haberleştirilmektedir.

Kitle iletişim araçlarının etkinliklere karşı gösterdiği bu yoğun ilgi, Hacı Bektâş Veli değerlerinin temsil edilmesi ve Bektâşi inancını tanımayan toplum kesimlerine yönelik mesajlar için önemli bir fırsattır. Bu fırsatın etkin bir şekilde kullanılması ancak doğru stratejilerle kurgulanmış bir kitle iletişim süreciyle mümkündür. Etkinlikler vesilesiyle medyada yer alan haberler ve kitlelere ulaşan mesajlar, böyle bir iletişim planlaması için en önemli enstrümanlardan biridir.

Bu araştırma, Bektâşi kültür ve inanışına sahip toplumsal kesimlerin bir araya geldiği en kapsamlı organizasyon olan Hacı Bektâş Veli Anma Törenleri ve Kültür

Sanat Etkinlikleri'nin ulusal gazeteler tarafından hangi görsel ve yazılı unsurlarla haberleştirildiğini, topluma nasıl sunulduğunu analiz etmektedir. Elde edilen bulgular, Hacı Bektâş Veli öğretisini yansıtan en doğru mesajların kurgulanmasına katkıda bulunmayı hedeflemektedir.

2. Araştırmanın Yöntemi

Bu araştırmada, örneklem kapsamına giren gazetelerin Hacı Bektâş Veli Anma Törenleri ve Kültür Sanat Etkinlikleri hakkında yaptığı haberler, içerik analizi yöntemiyle incelenmektedir. İçerik analizi, ele alınan materyalin içerik ve niteliklerinin çeşitli kategoriler altında, çalışmanın varsayımları doğrultusunda ve bağımsız değişkenlere göre farklılaşmasını ortaya koymayı hedefler. Bu amaçla hem nicel, hem de nitel yollar izlenebilir.

“Eldeki yazılı/görsel verilerin temel içeriğinin ve mesajlarının belirlenmesi, açıklanması ve özetlenmesi işlemi” olarak da tanımlanabilecek olan içerik analizi (Cohen vd., 2007: 14) iletişim araçlarında etkiyi araştırmanın en iyi metotlarından biri olarak kabul edilir. Yöntemin kullanımı, Laswell'in 1925 yılında yaptığı çalışmalara kadar geri götürülebilir. Ancak gerçek anlamda gelişerek sistematik hale gelmesi ve yaygınlaşması, 1940'lı yıllarda, Lasswell, Lazarsfeld, Berelson gibi bilim adamlarının katkılarıyla sağlanmıştır (Gökçe 1994: 13). Günümüzde psikolojiden sosyolojiye, iletişim biliminden edebiyata kadar farklı alanlarda kullanılan ve niteliksel bir yöntem olarak değerlendirilen içerik analizinin en popüler tanımı Berelson'a aittir. Berelson'a göre içerik analizi “aşikâr içeriğin niceliksel özelliklerinin sistematik çözümlenmesidir.” (Fiske, 2003: 179). Berelson içerik çözümlemesini, iletişimdeki içeriğin yansız, sistematik ve sayısal tanımlarını yapan bir araştırma tekniği olarak görür (Aziz, 2008: 121).

Merten'e göre ise içerik çözümlemesi, içeriğin yansıttığı somut, belirgin ve görünen verileri analiz ederek daha belirsiz olan ve ancak imalardan kestirilebilen anlamlara ulaşma çabasıdır. Bu yöntemde araştırmacı, materyaldeki göstergelerden ve gözlenebilir sonuçlardan hareket ederek, doğrudan gözlemlenemeyen etkenlere yönelik yorum ve bilgilere ulaşmaya çalışır (Gökçe, 2001: 17). Bu yönüyle içerik analizi, değerlendirmeye konu olan mesajların içeriğini inceleyen ve elde edilen sonuçları, kaynak davranışının açık veya örtülü amaçlarını teşhis etmekte kullanan bir araştırma yöntemidir (Çebi, 2003: 10).

3. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Hacı Bektâş Veli Anma Törenleri ve Kültür Sanat Etkinliklerinin ulusal gazetelerdeki yansımalarına yönelik bu araştırmanın evreni Türkiye'de ulusal yayın yapan gazetelerdir. Örneklem olarak ise Hürriyet, Milliyet, Cumhuriyet, Zaman, Yeni Şafak gazeteleri seçilmiştir.

4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma kapsamında, 2008-2014 yılları arasında gerçekleştirilen yedi organizasyonun, örneklemdaki beş ulusal gazetede hangi görsel ve yazılı unsurlarla yer aldığını incelenmiştir (Hürriyet, Milliyet, Cumhuriyet, Zaman, Yeni Şafak). Üç gün süren Hacı Bektâş Veli etkinlikleri için, örneklemdaki her gazetede, yıl başına yedişer günlük arşiv taraması yapılmıştır. Üç günlük organizasyondan önceki iki gün ile sonraki iki günün gazeteleri de incelenmiş, böylece etkinlikler hakkında ön haber veya ardıl haber yapıp yapılmadığı izlenmiştir. Arşiv taramaları, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın Ankara'da bulunan Milli Kütüphane Başkanlığı arşivindeki nüshalar üzerinden gerçekleştirilmiştir.

5. Haberin Bir Parçası Olarak Görsel ve Fotoğraf

Her iletişim ortamında, verilecek mesajlara uygun bir biçimsel yapı gelişir. Bu biçimsel kalıp kimi zaman bir tür gazetecilik veya haber üretimi bürokrasisi gibi algılansa da, haberdeki biçimsel yapı, çeşitli ihtiyaçlardan doğmuş ve tarihsel tecrübeler ışığında gelişerek olgunlaşmış bir formattır. Haberlerin devamlı aynı format ile hazırlanması, okuyucunun haber izleme konusunda uzmanlaşmasını, neye, ne zaman ve ne kadar dikkat vermesi gerektiğini öğrenmesini sağlar.

Haberde biçimin inşası, stratejik kararlar gerektiren bir üretim aşamasıdır ve kullanılacak görsellerin seçimi bu aşamanın önemli bir unsurudur (Küçüközyiğit, 2014: 176-177). Zira görseller, mesaj yapısında metinlerden daha etkin roller üstlenebilir.

İnsanlar arasında, söze gerek duyulmadan anlaşmayı sağlayan evrensel bir dil olan görsel iletişim (Başer, 1994: 4), kullandığı görsel unsurlar sayesinde çabuk, kolay ve etkili mesajlar kurgulamayı mümkün kılar (Gümüştekin, 1999: 38). Bu süreçte kullanılan grafik, sembol, resim ve fotoğraflar kolay öğrenilen, akılda kalıcı ve evrensel bazı kodlar taşır (Alpan, 2005). Öte yandan bu kod ve semboller, açıklayıcı niteliğinin yanı sıra gizleyici niteliğe de sahiptir. Zira soyut bir gerçeğe gönderme yapıldığı zaman, düşünce diline aktarılamayan, ifade edilemeyen bir gerçek parçası mutlaka bulunur (Uçar, 2004: 25).

Her mesaj, çeşitli anlamlar, yargı veya önyargılar içerir. Metni yorumlayan yorumcunun da anlam ufku, yargı ve önyargıları vardır. Bir metni veya mesajı, kendi anlam ufkumuz doğrultusunda ve anlam ufkumuzun elverdiği ölçüde anlarız. Metin ve mesajlardaki kodların çözümü, yorumlayan ve yorumlanan arasındaki bu ikili durumun birbirine yaklaşması sürecidir. Gadamer bu yaklaşılmaya, 'ufukların kaynaşması' adını verir. Gadamer'in ufukların kaynaşması kavramında her insan, belirli bir kültürün tarihsel birikimi tarafından sınırlandırılır ve biçimlendirilir. Bu durum, metinlerin/mesajların bir tek doğru yorumunun olamayacağını da gösterir (Gadamer,

1995: 104). İnsan bilinci, içinde bulunduğu ortamın dışına çıkamaz, onun hakkında tam anlamıyla nesnel, mutlak bir gerçekliğe ulaşamaz (Gadamer, 1989: 301-302). Dolayısıyla mesajlara yaptığımız yorumlar da bu sınırlılıklar içinde kalan yaklaşık bir yorum olup, asla nihai ve mutlak değildir.

Görsel dilde kodlama işlemi “düşünce veya anlamı, hedefin anlayabileceği sembollere dönüştürmek”, kod çözme işlemi ise “karşılaşılan sembollerden anlam veya mesaj çıkarmaktır” (Ergin, 1995: 55). Kod çözme, alıcının yorumlamasıyla gerçekleşir. Yorumlama faktörü ise kod ve sembollerle kurulan iletişimi, diğer iletişim türlerinden daha derin ve algılama açısından daha zengin kılar.

Görsel iletişimi güçlü kılan nitelikler, fotoğrafın haber üzerindeki etkisini güçlü kılan parametrelerdir. Haberin verdiği mesaja doğrudan veya dolaylı görsel kodlarla katkı yapan fotoğraflar, kimi zaman sayfalarca metin gerektiren bir olayı/duyguyu, tek kareyle aktarabilir. Üstelik bu bilginin hatırlanması kolay, okur hafızasında uyandırdığı etki uzun sürelidir (Gezgin, 1994: 31). Yapılan araştırmalar okurun fotoğraf, başlık, flaş ve haber özetlerini derinlemesine incelediğini, metinlerin ise yüzde 25 düzeyinde ilgi gördüğünü ortaya koymuştur. Ayrıca okuyucu, renkli veya büyük fotoğraflara bakmak için daha fazla zaman ayırmaktadır (Garcia ve Stark, P., 1991: 67).

Görsel bilginin makaleleri sayılan fotoğraflar (Bıyık, 2007: 94), düşünce, bilgi, yorum aktarmaya yarayan bir dil çeşididir. Haberciler, mesleğinde uzmanlaştıkça bu dili daha iyi kullanmaya başlar.

Gazeteciler için her yirmi dört saat içinde yeni bir gazete hazırlamak zorunluluğu ve büyük bir zaman baskısı var olsa da, haber üretiminde fotoğraf seçimi rastlantısal değildir. Gazetenin yayın politikasını, olaya bakış açısını ön plana çıkarır (Algan, 1999: 33-34).

6. Hacı Bektâş Veli Etkinlikleri Hakkındaki Haberlerin Sayısı ve Dağılımı

- Araştırma kapsamındaki beş ulusal gazetenin tamamı (Hürriyet, Milliyet, Cumhuriyet, Zaman, Yeni Şafak), 2008-2014 yılları arasındaki yedi Hacı Bektâş Veli etkinliğinin hepsini haberleştirmiştir. Bunun tek istisnası, Hürriyet Gazetesi'nin 2014 yılı etkinliğine sayfalarında yer ayırmamasıdır.
- Örneklemedeki beş ulusal gazete, taramanın yapıldığı yıllardaki yedi Hacı Bektâş Veli etkinliği hakkında toplam 41 adet haber yayınlamıştır.
- Etkinlikler üç gün sürse de, gazeteler genellikle sadece ilk gün programını sayfalarına taşımaktadır. Her yılın 16 Ağustosunda gerçekleştirilen ilk gün hakkındaki haberler, 17 Ağustos tarihli gazetelerde yer bulmaktadır.

- Tespit edilen 41 haberin 34 tanesi, açılışın ertesi gününde (17 Ağustos) yayınlanmıştır. Kalan yedi haber, bir sonraki günün (18 Ağustos) gazetelerinde yer almaktadır. Ancak bu yedi haberin beş tanesi, Başbakan Yardımcısı Bekir BOZDAĞ'ın törenler esnasında saldırıya uğradığı⁶ 2013 yılında yayınlanan haberlerdir. Etkinlikleri değil, bu olayı konu alan devam haberleridir (Follow-ups⁷).
- İnceleme dönemi boyunca, etkinliklerin yaklaştığı günlerde veya son bulunduğu günün ertesinde duyuru veya değerlendirme amaçlı haber yapılmamıştır.

7. Etkinlik Haberlerinde Kullanılan Fotoğrafların Sayısı

Tablo 1: <i>Hacı Bektâş Veli etkinlikleri haberlerinde kullanılan fotoğraf sayısı</i>								
	TOPLAM	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
HÜRRİYET	19	3	3	3	1	2	7	0
MİLLİYET	28	4	4	2	2	2	7	7
CUMHURİYET	21	5	4	1	4	2	3	2
ZAMAN	19	5	2	1	5	1	4	1
YENİ ŞAFAK	24	5	2	2	2	1	11	1
GENEL TOPLAM	111	22	15	9	14	8	32	11

- Örneklem kapsamındaki beş ulusal gazete, 2008-2014 yılları arasındaki Hacı Bektâş Veli etkinlikleri hakkında toplam 41 haber yapmıştır. Bu haberlerin tasarımında 111 fotoğraf kullanmıştır (Bkz.: Tablo 1).
- En fazla fotoğrafın kullanıldığı yıl, Başbakan Yardımcısı Bozdağ'a yönelik saldırının gerçekleştiği 2013'tür (32 adet). Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Hacı Bektâş Veli etkinliklerine katıldığı 2008 yılı ikinci sırada yer almaktadır (22 adet fotoğraf).
- Bu durum, üst düzey katılım veya olağan dışı gelişmelerin, Hacı Bektâş Veli etkinlikleri hakkındaki haberlerde kullanılan görsel sayısını belirgin şekilde artırdığını göstermektedir.

7.1. Fotoğraflarda Yer Alan Unsurlara İlişkin Bulgular

Bu çalışma kapsamında, beş ulusal gazetenin (Hürriyet, Milliyet, Cumhuriyet, Zaman, Yeni Şafak), yedi yılda yaptığı 41 Hacı Bektâş etkinliği haberi için kullandığı 111 parça görsel materyal tek tek incelenmiştir. Elde edilen veriler şöyledir:

- 111 fotoğrafın 17 tanesinde 11. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül yer almaktadır. Cumhurbaşkanı Gül, sadece 2008 yılı etkinliklerine katılmış ve yer aldığı 17 görselin tamamı o yıl kullanılmıştır.
- Haberlerin fotoğraflarındaki en dikkat çekici unsur, siyasetçilerin yer aldığı fotoğrafların yoğun şekilde tercih edilmesidir. Politikacılar, 111 fotoğrafta 67 yerde görünmektedir. Bu sayı, fotoğraflardan yansıyan diğer unsurlarla kıyaslanamayacak kadar yüksektir. Söz konusu fotoğrafların sayısı ve gazetelere göre dağılımı Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Yedi yıl^(*) boyunca yayınlanan fotoğraflarda yer alan siyasetçiler ve gazetelere göre dağılımı

	TOPLAM	HÜRRİYET	MİLLİYET	CUMHURİYET	ZAMAN	YENİ ŞAFAK
Kemal Kılıçdaroğlu	25	4	7	7	3	4
Ertuğrul Günay	10	0	2	2	2	4
Bekir Bozdağ	9	3	2	1	1	2
Mustafa Sarıgül	6	1	1	3	0	1
Taner Yıldız	4	0	1	2	0	1
Metin Feyzioğlu	2	0	1	1	0	0
Binali Yıldırım	2	1	0	0	0	1
Faruk Çelik	2	1	0	0	0	1
Önder Sav	2	1	0	1	0	0
Umut Oran	2	0	0	1	0	1
Adnan Keskin	1	0	0	1	0	0
Deniz Baykal	1	1	0	0	0	0
Zeki Sezer	1	0	0	0	0	1
GENEL TOPLAM	67	12	14	19	6	16

* 2008 – 2014 yılları arası

- Araştırma verileri, Hacı Bektâş Veli etkinliklerini için seçilen fotoğraflarda en sık görünen siyasetçinin CHP Genel Başkanı Kemal Kılıçdaroğlu olduğunu göstermektedir⁸. Kılıçdaroğlu bu fotoğrafların 25 tanesinde yer almıştır (Hürriyet:4 / Milliyet:7 / Cumhuriyet:7 / Zaman:3 / Yeni Şafak:4).

- Kılıçdaroğlu'nu en yakından izleyen siyasetçi, 10 fotoğrafta yer alan Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay'dır (Cumhuriyet:2 / Milliyet:2 / Zaman:2 / Yeni Şafak:4).
- Günay'ı, 9 fotoğrafta görünen Başbakan Yardımcısı Bekir Bozdağ takip etmektedir (Hürriyet:3 / Milliyet:2 / Zaman:1 / Cumhuriyet:1 / Yeni Şafak:2).
- 6 fotoğrafta yer alan eski Şişli Belediye Başkanı Mustafa Sarıgül fotoğraflarda en çok görülen dördüncü politik karakterdir (Cumhuriyet:3 / Milliyet:1 / Hürriyet:1 / Yeni Şafak:1). Genel Başkan veya Bakan gibi unvanlar taşımayan bir siyasetçi için bu sayı önemli bir başarıdır. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün katıldığı 2008 yılı etkinliklerinin haber fotoğraflarında kendine yer bulabilen tek siyasetçi de Mustafa Sarıgül olmuştur².
- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Taner Yıldız, Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı Binali Yıldırım, CHP'nin eski genel başkanı Deniz Baykal, CHP milletvekili Umut Oran, eski CHP Genel Sekreteri Önder Sav, CHP Genel Sekreteri Adnan Keskin ve Türkiye Barolar Birliği Başkanı Metin Feyzioğlu¹⁰ haberlerdeki diğer politik karakterler olarak göze çarpmaktadır.
- Fotoğraflarda yer alan 13 siyasetçiden 7 tanesi CHP'li, 1 tanesi DSP'li, 5 tanesi ise AKP'lidir (Bakan düzeyinde). Kullanılan fotoğraflarda CHP'li isimler 39 defa, DSP'li Zeki Sezer 1 defa ve AKP'li bakanlar 27 defa görünmektedir.
- Siyasetçilerden sonra bu haberlerde en fazla yansıtılan görsel unsur, semah ve folklor ekipleridir. Yapılan haberlerdeki 14 fotoğrafta bu gösteriler yer almaktadır.
- Gazetelerin etkinlik haberlerinde sıklıkla tercih ettiği bir diğer görsel unsur, yöresel veya dini kıyafetleri ve oldukça uzun sakallarıyla dikkat çeken, diğer katılımcılardan farklı görünen Bektâşi inanç önderlerinin yer aldığı fotoğraflardır. Haberlerde, bu nitelikte 8 fotoğraf kullanılmıştır. Fotoğrafların 5 tanesinde Kemal Kılıçdaroğlu, birinde Mustafa Sarıgül, bir diğerinde Ertuğrul Günay yer almıştır. Sonuncu fotoğrafta ise haberi hazırlayan muhabirin bu görünümü yansıtan bir vatandaşla söyleşi yaptığı an yansıtılmaktadır.

8. Yayınlanan Haberler: Gazetelerin Seçtiği Başlıklar ve Fotoğraflar

Tablo 3: 2008 yılındaki etkinlik haberleri		
BAŞLIKLAR		FOTOĞRAFLAR
HÜRRİYET	17 AĞUSTOS »C.Başkanı Gül, Hacı Bektâş şenliklerine katıldı »Gül şifalı su içti, karadut yedi »Hacı Bektâş'ta 10. Yıl Marşıyla Önce Protesto Sonra Alkış	»Kucağında çocukla C.Başkanı »C.Başkanı çeşmeden su içiyor »C.Başkanı ikramlardan yiyor
MİLLİYET	17 AĞUSTOS »Hacı Bektâş'ta gerginlik »Hacı Bektâş'ta protesto	»C.Başkanı'nı selamlayan vatandaşlar »C.Başkanı ve vatandaşlar »Sarıgül'ü selamlayan vatandaşlar »Vatandaş Atatürk fotoları tutuyor »Gül ve Günay birlikte yürüyor
CUMHURİYET	17 AĞUSTOS »Şenlikler Protestolu Başladı »Hacı Bektâş'ta Protestolu Açılış »Seyfi Oktay Konuşabilseydi 18 AĞUSTOS »Hacı Bektâş'a On Binler Aktı	»Folklor ekibi »Folklor ekibi (Arkada C.Başkanı) »Sarıgül kalabalığı selamlıyor »Ziyaretçilerin fotoları
ZAMAN	17 AĞUSTOS »Gül'den Hacı Bektâş'ta Birlik Mesajları »Hacı Bektâş'ta Birlik Mesajı	»Gül vatandaşlarla kucaklaşıyor »Gül'ü el ile selamlayan vatandaşlar »İkramlardan yiyen Gül »Mekan ziyareti yapan Gül »Folklor seyreden Gül
YENİ ŞAFAK	17 AĞUSTOS »Gül: Biz Ayrılamayız »İncinsen de İcitime	»Vatandaşlar Gül'ü selamlıyor »Gül türbe ziyaretinde »Gül su içiyor »Vatandaşlar Gül'ü selamlıyor »Folklor izleyen Gül

2008 yılı Hacı Bektâş Veli etkinlikleri Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün Cumhurbaşkanı seçilmesinden sonra yapılan ilk organizasyondur. Aynı zamanda Gül'ün görev süresi boyunca katıldığı tek Hacı Bektâş Veli Etkinliği olmuştur. Cumhurbaşkanı'nın katılımı, hem görsellerde hem de haber içeriklerinde en belirgin ve baskın unsurdur (Tablo 3). Nitekim fotoğrafların neredeyse tamamında Cumhurbaşkanı görülmektedir.

Yeni Şafak ve Zaman gazetelerinin konuyla ilgili haberlerindeki başlıklarda “Birlik Mesajı”, “Ayrılamayız” kelimelerini ön plana çıkardığı görülmektedir. Diğer üç gazetenin (Hürriyet, Milliyet, Cumhuriyet) başlıklarında ise “Protesto (4 kez)” ve “Gerginlik” ifadeleri dikkat çekmektedir. Bu gazeteler, eski Adalet Bakanlarından Seyfi Oktay’ın konuşmasının süresine yapılan müdahaleyi haber ve başlıklarına konu etmiştir.

Tablo 4: 2009 yılındaki etkinlik haberleri		
BAŞLIKLAR		FOTOĞRAFLAR
HÜRRİYET	17 AĞUSTOS »Yenişar, Bademli 122 şehidi Boşuna mı Verdi »Şenlik Hatırası	»Sarıgül, sakallı bir inanç önderiyle »Ertuğrul Günay, yerel kıyafetli halkla »Deniz Baykal, gençlerle birlikte
MİLLİYET	17 AĞUSTOS »Buraya Siyaset Girmesin »Alevilik, İslamın Ne Tam »İçi Ne Tam Dışı	»Sakallı bir inanç önderiyle röportaj »Yöresel giysili bir vatandaşla röportaj »Yöre insanıyla röportaj
CUMHURİYET	17 AĞUSTOS »Hacı Bektâş 800 Yaşında »Hacı Bektâş Veli Etkinliklerinde Sorunlar Yinelendi »Mesajlarda Farklı Kimlik Vurgusu »Sarıgül: Biz Çözeriz	»Çok sayıda katılımcı bir arada »Sıraya geçmiş kalabalıklar »Sarıgül halkla tokalaşıyor
ZAMAN	17 AĞUSTOS »Büyük Acıların Tekrarlanmaması İçin Barış ve Kardeşlik Ortamı Kurmalıyız	»Folklor ekibi »Ertuğrul Günay ikramlardan tadıyor
YENİ ŞAFAK	17 AĞUSTOS »Hacı Bektâş’ta Kardeşlik Mesajı	»Günay vatandaşları selamlıyor »Mustafa Sarıgül Zeki Sezer’le beraber

2009 yılı etkinlik haberleri incelendiğinde, Zaman ve Yeni Şafak gazetelerinin başlıklarında yine “Barış ve Kardeşlik (Zaman)”, “Kardeşlik (Yeni Şafak)” unsurlarının ön plana çıktığı görülmektedir (Tablo 4). Cumhuriyet Gazetesi “Sorunlar Yinelendi” ve “Farklı Kimlik Vurgusu” başlıklarıyla Bektâşi inancına sahip toplum kesimlerinin sorunlarının çözülmediğine dikkat çekmektedir. Milliyet Gazetesi ise muhabirinin yaptığı röportajda dile getirilen “Buraya Siyaset Girmesin” ifadesini başlık olarak seçmiştir.

Tablo 5: 2010 yılındaki etkinlik haberleri		
BAŞLIKLAR		FOTOĞRAFLAR
HÜRRİYET	17 AĞUSTOS »Hacı Bektâş'ta Tatsızlık »Bakanlara Yuh'a Kızdı »Kılıçdaroğlu: Kim Bunlar Kardeşim	»Folklor ekibi »Yuhalayan bir vatandaş »Ellerinde çiçeklerle Kılıçdaroğlu
MİLLİYET	17 AĞUSTOS »Malı Götürene EVET Demeyin »Kılıçdaroğlu'ndan Protesto Özü	»Kılıçdaroğlu sakallı bir inanç önderiyle »Protokolde birbiriyle konuşan siyasiler
CUMHURİYET	17 AĞUSTOS »Hükümete Protesto CHP Liderine Sevgi Gösterisi	»Günay, Kılıçdaroğlu ve Önder Sav bir arada
ZAMAN	17 AĞUSTOS »CHP'liler Hacı Bektâş Törenlerini 'Hayır' Mitingine Çevirdi, Bakanları Yuhaladı	»Afişler taşıyan CHP'liler
YENİ ŞAFAK	17 AĞUSTOS »Hoşgörü Diyarında Çirkin Protesto »Hacı Bektâş'ta Çirkin Protesto »Kılıçdaroğlu Özür Diledi	»Siyasiler yan yana dua ediyor »Kılıçdaroğlu sakallı bir inanç önderiyle kucaklaşırken

2010 yılı, Kemal Kılıçdaroğlu'nun CHP Genel Başkanlığına seçildiği, 26 maddelik bir anayasa değişikliği paketinin referanduma sunulduğu ve yoğun siyasi gelişmelerin yaşandığı bir yıl olmuştur. Hacı Bektâş Veli Anma Törenleri ve Kültür Sanat Etkinliklerinin günleri, referandum tarihine yakındır. Nitekim bu yıldaki etkinlik haberleri incelendiğinde, şenliklerin ve gazetelerin, siyasi ortamdan bir hayli etkilendiği görülmektedir (Tablo 5).

Başlıklarda “Protesto”(4 kez), “Yuh” (2 kez), “Tatsızlık” ifadeleri öne çıkarken, “CHP'liler HAYIR mitingine çevirdi...”(Zaman), “Hükümete Protesto, CHP Liderine Sevgi Gösterisi (Cumhuriyet)”, “Malı Götürene EVET Demeyin” gibi siyasi odaklı kelimeler dikkat çekmektedir.

Tablo 6: 2011 yılındaki etkinlik haberleri		
	BAŞLIKLAR	FOTOĞRAFLAR
HÜRRİYET	17 AĞUSTOS »Kılıçdaroğlu Dün Hacı Bektâş-ı Veli Şenliklerine Katıldı.	»Kılıçdaroğlu sakallı bir inanç önderiyle kucaklaşırken
MİLLİYET	17 AĞUSTOS »Hacı Bektâş'ta Kriz »Hacı Bektâş'ta Protokol Krizi: Kılıçdaroğlu Töreni Terk Etti »Oran: Saygısızlık Var	»Kılıçdaroğlu sakallı bir inanç önderiyle kucaklaşırken »Kılıçdaroğlu ve Günay protokolde bir arada
CUMHURİYET	17 AĞUSTOS »Konuşma Sırası Gerginliği »Protokol Krizi Damga Vurdu »Hacı Bektâş'ta AKP'ye Tepki	»Folklor ekibi »Günay ve Kılıçdaroğlu protokolde »Kılıçdaroğlu sakallı bir inanç önderiyle »Folklor ekibi (tekrar)
ZAMAN	17 AĞUSTOS »Protokol krizi, Hacı Bektâş-ı Veli'yi Anma Törenine Gölge Düşürdü 18 AĞUSTOS »CHP'nin Tavrı Hacı Bektâş Felsefesiyle Bağdaşmıyor	»Günay ve Kılıçdaroğlu protokolde »CHP'lilerin şenliklerdeki tavrını eleştirenlerin vesikalık fotoları »Hacı Bektâş'taki CHP seçim otobüsü
YENİ ŞAFAK	17 AĞUSTOS »HacıBektâş'ta Protokol Ayıbı »Hacı Bektâş'ta Krotokol Krizi »Hacı Bektâş Veli'den Tavsiyeler	»Günay sakallı bir inanç önderiyle kucaklaşırken »Günay ve Kılıçdaroğlu yan yana

2011 yılı etkinliklerinden yansıyan haberlerde ön plana çıkan unsur, karşıla-
ma protokolü ve konuşma sırası hususlarındaki anlaşmazlıklar olmuştur (Tablo 6).

Başlıkların “Kriz”, “Saygısızlık”, “Gerginlik”, “Gölge Düşürdü”, “Protokol Ayıbı”, “Töreni Terk Etti” gibi kelimelerle kurgulandığı görülmektedir. Zaman Ga-
zetesi, CHP'ye yönelik eleştirilerini ertesi günkü devam haberiyle de sürdürmüştür.

Tablo 7: 2012 yılındaki etkinlik haberleri		
BAŞLIKLAR		FOTOĞRAFLAR
HÜRRİYET	17 AĞUSTOS »Hacı Bektâş'a koştular »Kılıçdaroğlu'na Protokol jesti »Kimse Ötekileşmesin	»Protokol önünde gösteri yapan folklor ekibi »Bandanalı bir vatandaş (arka planda Hacı Bektâş afişi)
MİLLİYET	17 AĞUSTOS »Kılıçdaroğlu Konuştu: Kardeşliğin Sihri Aşktır »Bakanlar Yuhalandı »Halk Zenginleşecek, Millet Vekili Değil	»Protokol sıraları »Kılıçdaroğlu bir çömlek atölyesinde
CUMHURİYET	17 AĞUSTOS »Yolumuz Barış Olsun	»Folklor ekibi »Kılıçdaroğlu ve Taner Yıldız bir arada
ZAMAN	17 AĞUSTOS »Hacı Bektâş'ta kardeşlik mesajı »CHP ile mütedeyyin insanlar arasındaki mesafe anlamsız, kapatacağız	»Folklor ekibi
YENİ ŞAFAK	17 AĞUSTOS »Hacı Bektâş'ta protokol jesti »Tahrike geçit verilmedi	»Kılıçdaroğlu ve Taner Yıldız sohbet ederken

Referandum nedeniyle yoğun bir siyasi gündemle geçen 2010 yılı ve protokol anlaşmazlığının ön plana çıktığı 2011 yılının ardından, 2012'nin Hacı Bektâş etkinlikleri, daha sakin ve olumlu mesajların aktarıldığı haberlerle kamuoyuna yansıtılmıştır (Tablo 7). “Kardeşlik”, “Barış”, “Kimse ötekileşmesin”, “Protokol jesti” gibi olumlu ifadelerin öne çıktığı haberlere, toplumsal kesimlerin yakınlaşması dilekleri ve bu duyguyu ifade edecek görseller eşlik etmektedir.

Tablo 8: 2013 yılındaki etkinlik haberleri		
	BAŞLIKLAR	FOTOĞRAFLAR
HÜRRİYET	<p>17 AĞUSTOS</p> <ul style="list-style-type: none"> » Hiç Yakışmadı » Bazdoğ'a Saldırdı » Halk Prim Vermedi » İncinsen de İncitme » Hoşgörü Diyarında Bozdağ'a Yumruk Yakışmadı <p>18 AĞUSTOS</p> <ul style="list-style-type: none"> » Yumruk Kavgası » 24 saat ek gözaltı süresi 	<ul style="list-style-type: none"> » Bekir Bozdağ ve Kılıçdaroğlu yan yana » Saldırmanın fotoğrafı » Yumruktan hemen sonraki kargaşa » Bozdağ ve Kılıçdaroğlu Makalat'ı inceliyor » Bozdağ bir vatandaşla tokalaşıyor
MİLLİYET	<p>17 AĞUSTOS</p> <ul style="list-style-type: none"> » Yumruklu Saldırı » Hacı Bektâş'ta Bakan'a Saldırı » Yumruktan Fazla Canımı Acıttı » İncinsek de İncitmeyelim » Oran: Sukunete Davet Ettik » Yuhalama ve Pankart » Bozdağ:Kılıçdaroğlu'ndan Kınama Bekledim » Ek Gözaltı Süresi Alındı » Selmanpakoğlu: Saldırı Bizi Derinden Yaraladı 	<ul style="list-style-type: none"> » Saldırmanın yakalanışı » Bozdağ ve Kılıçdaroğlu Makalat'ı inceliyor » Yuhalayan göstericiler » Yumruktan hemen sonraki kargaşa » Bozdağ ve Kılıçdaroğlu Makalat'ı inceliyor » Bozdağ'ın vesikalık fotoğrafı
CUMHURİYET	<p>17 AĞUSTOS</p> <ul style="list-style-type: none"> » Hacı Bektâş'ta Bozdağ'a Yumruk » Bakan Bozdağ Konuşması Sırasında Yuhalandı » Ardından da bir Kışının Saldırısına Uğradı » Hacı Bektâş'ta Gergin Açılış » Saldırı Yakışmadı 	<ul style="list-style-type: none"> » Yumruktan hemen sonraki kargaşa » Protokol (Ön planda bir folklor) » Saldırmanın fotoğrafı
ZAMAN	<p>17 AĞUSTOS</p> <ul style="list-style-type: none"> » Hacı Bektâş'ta Bakan Bozdağ'a yumruklu saldırı <p>18 AĞUSTOS</p> <ul style="list-style-type: none"> » Bozdağ: CHP'nin saldırıya sahip çıkması yumruktan fazla canımı acıttı 	<ul style="list-style-type: none"> » Yumruktan hemen sonraki kargaşa » Bozdağ'ın vesikalık bir fotoğrafı » Yumruk anı fotoğrafı » Saldırmanın fotoğrafı
YENİ ŞAFAK	<p>17 AĞUSTOS</p> <ul style="list-style-type: none"> » Yumruğa CHP şefkati » Saldırığa CHP şefkati » Kılıçdaroğlu'nun Tavrı Yumruktan Çok Acıttı » Vekillerin Gözdesi » Yurt Gazetesinin Muhabiriymiş <p>18 AĞUSTOS</p> <ul style="list-style-type: none"> » Saldırmanın Alınını Öpmedikleri Kaldı » Eylemi Önceden Planlamış » Gözaltı Süresi Uzatıldı » Bölücü Örgüt Elemanlarıyla İrtibatlı 	<ul style="list-style-type: none"> » Saldırmanın yanağını okşayan Umur Oran » Bozdağ'ın vesikalık fotoğrafı » Saldırılan CHP vekilleriyle birlikte » Saldırmanın yanağını okşayan Umur Oran » Saldırılan'ın fotoğrafı » Saldırı esnasındaki kargaşa » Bozdağ'ın vesikalık bir fotoğrafı » Saldırmanın fotoğrafı

2013 yılında Hacı Bektâş Veli Şenliklerine ve haberlere damga vuran olay, Başbakan Yardımcısı Bekir Bozdağ'ın saldırıya uğraması olmuştur (Tablo 8). Etkinliklerle ilgili haber, başlık ve görsellerin neredeyse tamamı bu olaya odaklanmış bilgi ve gelişmelerle şekillendi. Araştırma kapsamında incelenen gazetelerden üç tanesi, yumruklama vakasıyla ilgili haberleri bir sonraki gün de sürdürdü (Hürriyet, Zaman, Yeni Şafak).

Bu yıldaki örneklem haberleri incelendiğinde, yumruk olayının, organizasyondaki diğer bütün unsurları adeta yok ettiği görülmektedir. Haberlerin en fazla ilgi çeken unsurları olan başlıklar, özetler ve görseller neredeyse tamamen yumruk olayına odaklanmış durumdadır.

Tablo 9: 2014 yılındaki etkinlik haberleri		
BAŞLIKLAR		FOTOĞRAFLAR
HÜRRİYET	Haber yapılmadı	Haber yapılmadı
MİLLİYET	17 AĞUSTOS »Hacı Bektâş'ta Kurultay Hazırlığı »Kılıçdaroğlu'nun Rakibi de Geldi »Kılıçdaroğlu Sarıgül'le Geldi »İnce adaylığını Açıklayacak »CHP'de Olağanüstü Kurultay Hazırlıkları Hacı Bektâş'a Taşındı »FeYZioğlu:Ben Tabii ki Konuşacağım	»Otobüs üstünde Kılıçdaroğlu ve Sarıgül »Protokol önünde folklor ekibi »Protokol sıraları »Bandanalı kız ve erkek katılımcılar »Kurdele kesen siyasetçiler »Metin FeYZioğlu (vesikalık)
CUMHURİYET	17 AĞUSTOS »Hacı Bektâş Geçidi »Kılıçdaroğlu, etkinliklere Sarıgül ile geldi »Hükümetten Katılım Olmadı »Hacı Bektâş'ta CHP Geçidi »FeYZioğlu: Etkili Muhalefete İhtiyaç Var	»Protokol önünde folklor ekibi »Metin FeYZioğlu protokolün önünde yürürken
ZAMAN	17 AĞUSTOS »Din Adına Kafa Kesenler İslam'ı Tanımyor	»Folklor izleyen Kılıçdaroğlu
YENİ ŞAFAK	17 AĞUSTOS »Onun Yolundayız	»Folklor izleyen Kılıçdaroğlu

2014 yılındaki Hacı Bektâş etkinliklerinin haberleri, Olağanüstü Kurultay yapma kararı alan Cumhuriyet Halk Partisi'nde yaşanan kurultay öncesi gelişmelere odaklanmış durumdadır (Tablo 9). Haberlerin başlık ve içerikleri, Kılıçdaroğlu'na

desteğini açıklayan Mustafa Sarıgül, Genel Başkan adayı olması beklenen Muharrem İnce ve liderlik için adı geçen Metin Feyzioğlu gibi isimleri konu ederek kulis bilgileri vermektedir. Haberler için tercih edilen görsellerin de bu doğrultuda seçildiği anlaşılmaktadır. Cumhuriyet Gazetesi'nin haber metninden aktarmak gerekirse, "Cumhurbaşkanlığı seçiminin hemen ardından kurultay kararı alan Cumhuriyet Halk Partisi'nde yaşanan parti içi hareketlilikler Hacıbektâş'a da yansımış (Cumhuriyet / 17 Ağustos 2014)" durumdadır.

Sonuç

Her yıl 16-17-18 Ağustos tarihlerinde gerçekleştirilen Hacı Bektâş Veli Anma Törenleri ve Kültür Sanat Etkinlikleri, medya tarafından yakından takip edilmektedir. Nitekim, örneklemedeki gazetelerin de Hacı Bektâş Veli Anma Törenleri ve Kültür Sanat Etkinlikleri'ni her yıl düzenli olarak haberleştirdikleri görülmektedir. Gazetelerin gösterdiği ilginin tek istisnası Hürriyet Gazetesi'nin 2014 yılı etkinlikleri hakkında haber yapmaması olmuştur.

Hacı Bektâş Veli yolu ve düşüncesini yansıtan panel, söyleşi, tiyatro, konser ve semah gösterileriyle üç gün süren etkinlikler, medyanın yakın takibine rağmen, sadece bir günlüğüne gazetelerde yer almaktadır. Bu durum, törenlerde verilen mesajların daha geniş kitlelere ulaşmasının önündeki engellerden biridir. Yaptığımız taramalar, gazetelerin bu tercihinin, olağanüstü gelişmeler haricinde (2003 yılında Bakan Bozdağ'ın yumruklu saldırıya uğraması gibi) değişmediğini göstermektedir.

Araştırma kapsamında, gazetelerin Hacı Bektâş Veli törenleri haberlerinde kullandığı her fotoğrafın içeriği incelenmiştir. Sonuçlar, yedi yılda bu haberler için 111 fotoğraf kullanıldığını ve siyasetçilerin bu fotoğraflarda 67 defa görüldüğünü ortaya koymaktadır. Okura sunulan haberlerde en fazla tekrar edilen görsel tema 'siyasetçi' olmuştur. Okurun haberde hangi unsurları derhal algıladığını ve hangilerine dikkat kesildiğini araştıran çalışmalar, görsellerin önemini açıkça vurgulamaktadır. Hacı Bektâş törenleri için tercih edilen siyaset odaklı görseller de, kitlelerdeki 'politika' algısını güçlendirmektedir. Törenleri izleyen gazetecilerin, görselleri politik bir bakışla seçmelerinin nedenleri üzerinde durulmalıdır.

Fotoğraflarda en fazla tekrar edilen ikinci görsel tema, folklorik gösterileridir. Bu tercih, yöresel renkleri ve Bektâşi kültürünü yansıtmaya amacının bir karşılığıdır. Bu kapsamda değerlendirilebilecek bir diğer görsel unsur ise yöresel/dini kıyafetleri, başlıkları ve uzun sakallarıyla dikkat çeken Bektâşi inanç önderlerinin yer aldığı fotoğraflardır. Bu sembolik imaj 8 fotoğrafta yer almakta ve 7 tanesinde siyasetçilerle birlikte görülmektedir.

Hacı Bektâş Veli törenleriyle ilgili haberler, fotoğraf, başlık ve metinleriyle birlikte analiz edildiğinde, siyasi konu ve gelişmelerin, bu haberler üzerinde oldukça

etkili olduğu görülmektedir. Bu durum, Hacı Bektâş Veli'yi anmayı ve değerlerini tanıtmayı amaçlayan organizasyonun eksenini, siyasetin etki alanına doğru kaydırılmaktadır. Nitekim, gazete haberlerini izleyen sıradan bir okur, 2010 yılı Hacı Bektâş Veli etkinliklerinde, anayasa değişikliği referandumunun ele alındığını düşünebilir. Zira, sadece 2010 yılında 43 mini konser, 4 tiyatro oyunu, 8 semah, 1 cem töreni sahnelenmiş, 2 sergi, 2 panel, 1 konferans ve 1 geniş katılımlı değerlendirme toplantısı gerçekleştirilmiş¹¹ olmasına rağmen, yayınlanan haberlerin fotoğraf ve başlıkları tamamen referandum odaklıdır.

Aynı durum 2014 yılı basın yansımaları için de geçerlidir. 7 konser, 3 tiyatro oyunu, 5 semah, 1 cem töreninin sahnelendiği, 2 sergi ve 1 panelin gerçekleştirildiği¹² 2014 yılı Hacı Bektâş etkinlikleri hakkındaki haberlerin neredeyse tamamı CHP kurtayı hakkındadır.

Yıllara ilişkin veriler bu şekilde izlendiğinde, 2011 (Protokol krizi) ve 2013 (Başbakan Yardımcısı Bekir Bozdağ'ın yumruklanması) yıllarındaki haberlerin de siyaset bağlantılı gelişmelerin gölgesinde kaldığı açıkça görülmektedir.

Yedi yıllık inceleme döneminin ortaya koyduğu genel görünüm, örneklerdeki beş ulusal gazetenin Hacı Bektâş törenlerini düzenli olarak izlediğini ve haberleştirdiğini, ancak Bektâşilik değerlerinin haberlerde hak ettiği ölçüde yer almadığını ortaya koymaktadır. Hacı Bektâş Veli değerlerini kitlelere tanıtmayı amaçlayan mesajlar, bu değerlerden ziyade siyasi gündemle yoğrulmuş haldedir. Bu durum, Hacı Bektâş Veli'yi tanıtmayı hedefini yeniden merkeze taşıyacak bir kitle iletişim stratejisini zorunlu kılmaktadır. Başarılı bir kitle iletişim stratejisi, haberlerden topluma yansıyan mesajların odak noktasını, siyasetten uzaklaştırarak Bektâşilik değerlerine taşıyabilir.

Bunun için öncelikle etkinliklerin siyaset dışı bir gündemle gerçekleştirilmesi amaçlanmalı ve bu amaç Hacı Bektâş Veli Anma Kurulu tarafından açık şekilde ilan edilmelidir. Organizasyona katkıda bulunan veya etkinliklere katılan bütün tarafların bu amacı saygıyla paylaşması için çaba gösterilmelidir. Yarım asırdır devam edegelen özverili bir çalışmanın ürünü olan Hacı Bektâş Veli Anma Törenleri ve Kültür Sanat Etkinlikleri'nin sağladığı değerli birikim, bunun için fazlasıyla yeterlidir.

Etkinlikleri siyasetin etkisinden uzak tutmak için her yıl Bektâşilik erkanını yansıtan özel bir tema seçilmesi mümkündür. Gerçekleştirilecek aktivitelerin siyaset dışı ve güçlü bir kavram ile bağdaştırılması, hem konukları, hem açılış konuşmalarını hem de performansları bu temaya yakınlaştıracaktır.

Siyaset dışı bir Bektâşi değerine odaklanma çabasının medyanın haber ter-cihlerini de etkileyeceği açıktır. Ancak bu etkinin daha başarılı yönetilmesi için kitle iletişim kurumlarıyla ve medya mensuplarıyla bir araya gelmek büyük yarar sağla-

yacaktır. Bu amaçla, etkinlikler öncesinde gerçekleştirilecek temaslara faaliyetlerin siyaset dışı tutulmasına yönelik strateji doğrudan anlatılmalıdır.

Gazetelerin şenlikleri sadece bir günlüğüne değil üç gün boyunca izlemesi ve haberleştirmesi için de çaba gösterilmelidir. Organizasyondaki baskın siyasi atmosferin etkisiyle, yayımlanan haberler siyasetçilerin katıldığı ilk gün üzerinde yoğunlaşmaktadır. İlginin diğer günlere yayılması için günlük alt başlıklar belirlenebilir. Gerekirse gazetecilerin de görüşlerini alarak, medyanın ilgisini üç gün boyunca canlı tutacak yöntemler üzerinde durulmalı, ikinci ve üçüncü günler için güçlü aktiviteler öngörülmelidir.

Katılımcı kitlenin ve gazetecilerin ilgisini çekecek etkili bir kapanış töreni, son günü ön plana çıkarmanın yollarından biridir. O sene için seçilen temayla bağlantılı bir kapanış seremonisi veya temanın ana fikrini destekleyici bir sonuç bildirisinin yayınlanması bu amaca katkıda bulunabilir.

Sonnotlar

- ¹ Nişabur, bugün İran sınırları içinde yer almaktadır.
- ² Hacı Bektâş Veli'nin yaşam süresine ilişkin bilgi ve rivayetler bir bütün olarak incelendiğinde, işaret edilen doğum tarihlerinin 1209-1248 tarihleri arasında, vefat tarihlerinin ise 1270 ile 1337 tarihleri arasında değiştiği görülmektedir. (Detaylı bilgi için bkz.:Doç. Dr. Bedri Noyan DEDEBABA, Bütün Yönleriyle Bektâşilik ve Alevilik I.Cilt, Ardıç Yayınları, 1998.)
- ³ Sözlükte 'arkada olmak, birinin arkasından gelmek, yerine geçmek' anlamlarına gelen Arapça "Half" kelimesinden türetilen "Halife" kavramı, tasavvuf kültüründe "şeyhi adına irşad faaliyetinde bulunan ve onun sırlanmasından sonra yerine geçen kimse" ve insan-ı kâmil anlamlarını ifade eder.
- ⁴ Arapça kökenli "İcazet" kelimesi dokuzuncu yüzyıldan itibaren kullanılmaya başlanan, 'diploma' anlamına gelen bir terimdir. Medrese, Cami ve Bimaristan (Tıbbi okul) gibi yükseköğretim kurumları ile devletin izin verdiği diğer eğitim kurumlarında ders veren müderrislerin talebelerine verdikleri başarı/mezuniyet belgesinin adıdır. Sanat dallarında yetişen öğrencilerin ustalık vasfı kazandığını ve eserlerine kendi imzasını atabileceğini gösteren belgeler de bir diğer icazet türüdür. Tasavvuf kültüründe ise 'icazet', mürşidin, kendisine tabi olan bir müridin, olgunlaştığını tasdik etmesidir.
- ⁵ Detaylar için bkz.: <http://www.hacibektas.bel.tr/portal/haci-bektas-veli-anma-torenleri/>
- ⁶ Nevşehir'in Hacibektâş ilçesinde düzenlenen 50. Ulusal 24. Uluslararası Hacı Bektâş-ı Veli Anma Kültür ve Sanat Etkinlikleri'ne katılan Başbakan Yardımcısı Bekir Bozdağ, konuşması sırasında protesto edildi. Bozdağ kürsüden indikten sonra bir anda ortalık karıştı. Hüseyin Satı adlı bir kişi Başbakan Yardımcısı Bozdağ'a yumruk atmaya çalıştı. Bozdağ yüzüne ve göğsüne darbe aldı (<http://www.hurriyet.com.tr/gundem/24530724.asp>).
- ⁷ Follow-ups: Araştırmacılar O'Neill ve Harcup (1999) tarafından oluşturulan 10 haber değeri kriterinin dokuzuncusu. Yeni gelişmelerle süren haber konuları hakkında devam niteliğinde ek haberler üretilmesi.

⁸ 22 Mayıs 2010 tarihinde yapılan 33. CHP Kurultayında Genel Başkan seçilen Kemal Kılıçdaroğlu, yedi yıllık inceleme döneminin sadece beş yılındaki etkinliklerde CHP lideri olarak yer almıştır.

⁹ Medyanın Mustafa Sarıgül'e gösterdiği bu ilginin sebeplerinden biri, Sarıgül'ün CHP Genel Başkanı olmak amacıyla sürdürdüğü mücadeleyle doğal lider adaylarından biri haline gelmiş olmasıdır. Buna ek olarak değerlendirilmesi gereken diğer önemli faktör ise Sarıgül'ün, Hacibektâş ilçesi ve etkinlikleriyle yakından ilgilenmesidir. Bu durumu yansıtan bazı haberler şöyledir:

i) SARIGÜL, HACIBEKTÂŞ'TA ÜCRETSİZ SU DAĞITACAK: Şişli Belediye Başkanı Sarıgül, her yıl olduğu gibi bu yıl da Hacibektâş'ta tam teşekküllü hizmet verecek. 250 çadır kurduran, 80 kişilik ekip gönderen Sarıgül törenler süresince ücretsiz içme suyu dağıtacak (<http://arsiv.ntv.com.tr/news/417172.asp>).

ii) SARIGÜL'ÜN HACIBEKTÂŞ'A YAPTIRDIĞI AŞIK SULARI ANITI AÇILDI: Nevşehir'in Hacibektâş İlçesi'nde, İstanbul Şişli Belediyesi tarafından yaptırılan, Türk Halk Müziği'nin büyük ozanı Erzincanlı Davut Suları'nın anıtı bugün törenle açıldı (http://www.dha.com.tr/sarigulun-hacibektasa-yaptirdigi-asik-sulari-aniti-acildi_351812.html).

iii) HACIBEKTÂŞ SİYASET MEYDANI: <Ulusal Hacı Bektâş Veli Anma Törenleri' bugün başlıyor. (...) Yurtdışından ve yurtiçinden binlerce vatandaşın katılacağı törenlere özellikle CHP'li İstanbul Şişli Belediye Başkanı Mustafa Sarıgül'ün İstanbul'dan 170 otobüsle 6-7 bin kişiyi Hacibektâş'taki törenlere götüreceği belirtildi (<http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=85285>).

¹⁰ Metin Feyzioğlu, 18 Temmuz 2012 tarihinde Bilim Yönetim ve Kültür Platformu kontenjanından CHP Parti Meclisi üyesi olmuş, 26 Mayıs 2013 tarihinde yapılan Türkiye Barolar Birliği 32. Olağan Genel Kurulu'nda Birlik başkanı seçilmesinin ardından CHP Parti Meclisi üyeliğinden istifa etmiştir. Zaman zaman CHP Genel Başkanlığı için adı geçmektedir.

¹¹ Detaylar için bkz.: <http://www.hacibektas.bel.tr/portal/anmaprogram/2010.pdf>

¹² Detaylar için bkz.: <http://www.hacibektas.bel.tr/portal/anmaprogram/2014.pdf>

Kaynakça

ALGAN, E. (1999). *Fotoğrafı Okumak*. Eskişehir: Çözüm İletişim Yayınları.

ALPAN, G.B. (2005). *Görsel İletişim*. İstanbul: Ya-Pa.

AZİZ, A. (2008). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri ve Teknikleri*. Ankara: Nobel Yayınları.

BAŞER, M. (1994). *Görsel İletişimde Piktogram ve Sembollerin İnsan Üzerindeki Etkileri*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Eskişehir.

BIYIK, A. (2007). *Yazılı Basında Görsel Unsurların Haber Dizaynındaki Önemi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya.

COHEN, L. vd. (2007). *Research methods in education*. New York: Routledge.

ÇAKIR, R. (1992). *Ayet ve Slogan*. İstanbul: Metis Yayınları.

ÇEBİ, M.S. der. (2003). *İletişim Araştırmalarında İçerik Çözümlemesi*. Ankara: Alternatif Yayınları.

- DEDEBABA, B.D. (1998). *Bütün Yönleriyle Bektâşilik ve Alevilik I.Cilt*. Ankara: Ardıç Yayınları.
- ERGIN, A. (1995). *Öğretim Teknolojileri ve İletişim*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- FİSKE, J. (2003). *İletişim Çalışmalarına Giriş*. çev.: Süleyman İrvan. Ankara: Bilim Sanat.
- GADAMER, H.G. (1995). *Hermeneutik*, der.-çev.: Doğan Özlem, Hermeneutik Üzerine Yazılar, Ankara: Ark Yayınları.
- GADAMER, H.G. (1989), *Truth and Method*, trans.: Joel Weinsheimer and Donald G. Marshall, New York: Continuum. <http://website.education.wisc.edu/halverson/wp-content/uploads/2012/12/gadamer.pdf>. Erişim tarihi: 08.07.2015.
- GARCÍA, M.R., ve STARK, P. (1991). *Eyes on the News*. St. Petersburg, Florida: The Poynter Institute.
- GEZGIN, S. (1994). *Basında Fotoğrafçılık*. İstanbul: Der Yayınları.
- GÖKÇE, O. (1994). *İçerik Çözümlemesi*. Eskişehir: Turkuaz Sanat Merkezi.
- GÖKÇE, O. (2001). *İçerik Çözümlemesi, Teori-Metod-Uygulama*. Konya: Sel-Ün Yayınları.
- GÜMÜŞTEKİN, N. (1999). *Grafik Sanatlarda İletişim Elemanı Olarak Renk ve Biçimin Farklı Toplumlarda Algılanma ve Etkileşimleri*, (Yayınlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İzmir.
- GÜZEL, A. (2002). *Hacı Bektâş Veli ve Makalat*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- <http://arsiv.ntv.com.tr/news/417172.asp>
- http://www.dha.com.tr/sarigulun-hacibektasa-yaptirdigi-asik-sulari-aniti-acildi_351812.html
- <http://www.hacibektas.bel.tr/portal/anmaprogram/2010.pdf>
- <http://www.hacibektas.bel.tr/portal/anmaprogram/2014.pdf>
- <http://www.hacibektas.bel.tr/portal/haci-bektas-veli-anma-torenleri/>
- <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/24530724.asp>
- <http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=85285>
- KAHRAMAN, A. (1996). *Cici Basının Sefalet ve Rezaletleri*. İstanbul: Tüm Zamanlar Yayıncılık.
- KARACA, E. (1994). *Cumhuriyet Olayı*. İstanbul: Altın Kitaplar.
- KÖKTENER, A. (2004). *Bir Gazetenin Tarihi*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- KÖPRÜLÜ, M.F. (2014). *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar*. İstanbul: Alfa Yayıncılık.
- KÜÇÜKÖZYİĞİT, U. (2014). *Haber Üretim Sürecinde 'Haber Kararı' ve Karar Aşamasında Öne Çıkan Faktörler*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- O'NEİL, D. ve HARCUP, T. (1999). *News Values and Selectivity*. <http://www.sfu.ca>. Erişim tarihi: 28.04.2015.
- UÇAR, T. F. (2004). *Görsel İletişim ve Grafik Tasarım*. İstanbul: İnkılâp Yayınları.